

ДО

Директора на
Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“
ул. „Янко Сакъзов“ № 35
гр. Пловдив

МОСВ
БАСЕЙНОВА ДИРЕКЦИЯ
„ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН“
Вх. № РД-09-181
Пловдив 30.05 20 16

ОТ

Сдружение с нестопанска цел „Граждански контрол – защита на животните“
гр. Пловдив
ул. „Найден Геров“ № 17, вх. А, ет. 3, ап. 7
БУЛСТАТ 175940482
представявано от председателя на Управителния съвет Георги Сербезов
e-mail: georgi.serbezov@abv.bg

ОТНОСНО

Предложения за допълнение на Проекта на
План за управление на речните басейни (ПУРБ) 2015-2021 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СЕМЕРДЖИЕВ,

С настоящето становище от СНЦ „Граждански контрол – защита на животните“ бихме желали да представим предложения за допълнение на Проекта на ПУРБ 2015 – 2021 г. и по-конкретно на раздел 7 – „Кратък преглед на програмата от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда“.

Считаме, че за да бъде налице възможност за изпълнение на целите за опазване на околната среда за повърхностните води, въведени в европейското и националното законодателство съответно с чл. 4 от Рамковата директива за водите (РДВ) и чл. 156а – чл. 156ж от Закона за водите (ЗВ), вкл. за постигане на добро екологично и химично състояние на всички повърхностни водни тела и за недопускане влошаване на състоянието на повърхностните води, следва от страна на органа на басейново управление да бъдат заложили мерки със съответния обхват и строгост. На следващо място, необходимо е инструментите за постигане на целите да отговарят и на основополагащите принципи, въведени в европейското екологично законодателство, напр.:

„Политиката на Съюза в областта на околната среда има за цел **постигането на високо равнище на защита**, като взема предвид различното състояние на регионите в рамките на Съюза. Тя се основава на принципите на **предпазните мерки и превантивните действия**, на принципа на приоритетното отстраняване още при източника на замърсяване на околната среда и на принципа „замърсителят плаща“. (чл. 191, т. 2 от Договора за функциониране на Европейския съюз, 2012/C 326/01)

Поради тази причина предлагаме следните мерки, въвеждащи изисквания, забрани или ограничения за извършване на определени дейности във водните тела (ВТ), ведно със съответните мотиви:

Предложение № 1. „Забрана за издаване на нови разрешителни за водовземане от повърхностни води и/или ползване на водни обекти с цел производство на електрическа енергия от ВЕЦ“, която да важи за следните ВТ:

BG3MA100R010: р. Бакър дере (Йерусалимовска)
BG3MA900R198: р. Чепинска и притоци от извори до устие на Абланица и Хремщица
BG3MA900R230: р. Марица от извори до с.Долна Баня и притоци
BG3MA800R174: р. Медетска
BG3MA700R151: р. Панова - с. Оборище
BG3MA800R173: р. Златишка от извори до гр. Златица (Кору дере - ПБВ)
BG3MA900R200: р. Яденица
BG3MA700R147: р. Новомахаленска
BG3MA700R145: р. Равногорска
BG3MA700R148: Стара река от извори до река Дериндере

Мотиви: Според раздел 2 от Проекта на ПУРБ 2015-2021 – „Кратък преглед на значимите видове натиск и въздействие в резултат от човешката дейност върху състоянието на повърхностните и подземните води“, по-конкретно стр. 43-44 и стр. 48-51, в частите „Натиск от водовземане (изменение на оттока)“ и „Водочерпене от ресурса по повърхностни водни тела в ИБР“ е записано следното:

„Установено е, че **основният натиск е от водовземания** с цел напояване и **производство на електроенергия**. Идентифицирани са различните типове изменения на воден отток: регулиране на водния отток чрез язовири, изземване на водния отток чрез водовземане от речни водохващания. Определени са осушени участъци от водовземания за съществуващи МВЕЦ и участъци от значими водовземания за напояване. (...) Значително **влияние върху водния отток** в реката **оказват изградените деривационни МВЕЦ**, при който се намалява значително естественото водно количество (до минимално допустимия отток – 10% от средномногогодишното водно количество) в участъка между водовземането и заустването на отнетите водни количества. Тези участъци достигат в някои случаи до 10 км от реката.”

Експертите от Басейнова дирекция „Източнобелеморски район“ (БД ИБР) са посочили резултати от направената разработка по ВТ и са класифицирали стойностите на въздействие в съответните категории, като са установени ВТ, засегнати в най-голяма степен. Тези ВТ са посочени по-горе, но въпреки това в Раздел 7 липсват конкретни мерки, които да предотвратят последващо отнемане на водни количества в значителен размер чрез изграждане на деривационни и руслови ВЕЦ. Поради изложеното, считам че е налице основание за вписване на подобна забрана, важаща за целите ВТ, тъй като евентуално увеличение на хидроморфологичния натиск би довел до невъзможност за запазване или постигане на добро екологично състояние. От друга страна, именно залагане на мерки за превантивна защита на ВТ, които към момента са класифицирани в добро екологично състояние, ще доведе до спазване на изискванията на Договора за функциониране на ЕС, РДВ и ЗВ.

Предложение № 2.1. „Забрана за издаване на нови разрешителни за водовземане от повърхностни води и/или ползване на водни обекти с цел производство на електрическа енергия от ВЕЦ“, както и

Предложение № 2.2. „Забрана за продължаване на срока на действие и/или изменение на действащи разрешителни за водовземане от повърхностни води и/или ползване на водни обекти с цел производство на електрическа енергия от ВЕЦ, които нямат издадено разрешение за строеж по реда на Закона за устройство на територията към датата на приемане на ПУРБ”,

които мерки да важат за следните ВТ:

BG3AR700R029 – р. Малка Арда
BG3AR700R038 – р. Давидковска Арда
BG3AR800R030 – р. Черна, р. Бяла
BG3AR800R031 – р. Черна, р. Бяла
BG3MA400R097 – р. Стара река
BG3MA400R102 – р. Камениница
BG3MA500R104 – р. Чепеларска
BG3MA500R127 – р. Тъмрашка (Първенецка)
BG3MA600R130 – р. Брестовишко дере
BG3MA600R141 – р. Широколъшка
BG3MA900R184 – р. Чепинска
BG3MA900R185 – р. Чепинска
BG3MA900R198 – р. Крива река (Сестримска)
BG3MA900R229 – р. Долап дере
BG3TU700R033 – р. Твърдишка
BG3TU900R057 – р. Тъжа

Мотиви: За посочените по-горе ВТ в таблица 39 – „Натиск от ВЕЦ върху повърхностните водни тела в ИБР”, към раздел 2 от Проекта на ПУРБ 2015-2021, на стр. 60-61, е посочено, че е налице „умерен” или „значителен” натиск. Това означава, че между 12 % и 94 % от речните участъци в рамките на ВТ са засегнати от функциониращи и/или предложени за изграждане ВЕЦ. Екологичното състояние на ВТ е определено като „умерено” или „добро”, но единствени са посочени общи мерки, които не е ясно как ще спомогнат за запазване или постигане на добро екологично състояние, напр. *„недопускане реализацията на инвестиционни намерения, водещи до негативна промяна на състоянието на водните тела в добро състояние”* или *„преразглеждане на издадените разрешителни с цел постигане на целите за водното тяло”*. Не е конкретно посочено по какъв начин ще се определи кои инвестиционни намерения могат да доведат до влошаване на състоянието на ВТ и кои точно издадени разрешителни ще бъдат преразгледани и в какъв период.

Може да се направи обосновано предположение, че при постъпване на инвестиционни предложения за изграждане на нови ВЕЦ или за продължаване на срока на действие на действащи разрешителни за ВЕЦ, които не са изградени, ще е налице възможност за субективна преценка от страна на експертите в БД ИБР. Подобен подход не следва да бъде заложен в ПУРБ 2015-2021, предвид значителният брой ВЕЦ, вече изградени и действащи в горепосочените ВТ, които са влошили или създават реална опасност от влошаване на екологичното им състояние. Предвид факта, че при извършване на оценки за съвместимост или оценки за въздействие върху околната среда от страна на РИОСВ кумулативният ефект рядко се преценява по начин, съответстващ на изискванията на **Директива 92/43/ЕИО за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна и на Директива 2009/147/ЕО** относно опазването на дивите птици, липсата на „твърди” мерки ще позволи изграждане на нови ВЕЦ извън зоните за защита на водите, както и продължаване на срока на действие на нереализирани инвестиционни намерения.

Предложение № 3: *„Служебно изменение на разрешителни за водовземане от повърхностни води и/или за ползване на водни обекти с цел производство на електрическа енергия от ВЕЦ, в едногодишен срок от датата на приемане на ПУРБ, в случай че минималното водно количество, определено за ВТ, не отговаря на изискването на §125 от ПЗР на ЗИДЗВ (обн. ДВ/11.08.2006 г.).”*

която мярка да важи за всички ВЕЦ, които имат действащи разрешителни към момента на приемане на ПУРБ 2015-2021, независимо дали са функциониращи.

Мотиви: Според §125 от ПЗР на ЗИДЗВ „**минимално допустимият отток в реките се определя на 10 % от средномногогодишното водно количество, но не по-малко от минималното средномесечно водно количество с обезпеченост 95 % към точката на всяко съоръжение за регулиране на оттока или за водовземане.**“, но от получената по реда на ЗДОИ информация, налична в неправителствения сектор, се стига до заключение, че този текст често се пренебрегва от страна на басейновите дирекции поради външни субективни фактори или непознаване на закона. В проекта на ПУРБ 2015-2021 липсва лесна за намиране и систематизирана информация за основните параметри на издадените разрешителни за водовземане и/или ползване на водни обекти с цел производство на електрическа енергия от ВЕЦ, поради което не е възможно да се даде точен отговор при кои точно електрически централи е налице нарушение на §125 от ПЗР на ЗИДЗВ. Предвид изложеното, считаме че съществува основателна причина за предприемане на подход за преразглеждане на издадените разрешителни, в които са заложили параметри, водещи до пресушаване на части от реките и унищожаване на местообитанията на защитени и/или приоритетни за опазване видове.

Предложение № 4.1. „Изграждане на съоръжения за осигуряване на непрекъснатостта на реката като рибни проходи, байпаси и др. при спазване на изискванията на ръководството “Fish passes – Design, dimensions and monitoring” на Организацията по прехрана и земеделие към ООН в едногодишен срок от датата на приемане на ПУРБ”, както и

Предложение № 4.2. „Реконструкция на изградени рибни проходи при спазване на изискванията на ръководството “Fish passes – Design, dimensions and monitoring” на Организацията по прехрана и земеделие към ООН в едногодишен срок от датата на приемане на ПУРБ”,

които мерки да са задължителни за всички титуляри на разрешителни за ползване на водни обекти по реда на чл. 46, ал. 1, т. 1 ЗВ и да важат за следните ВТ:

BG3AR100R002	р. Арда между яз. Ивайловград и държавната граница
BG3AR100R008	р. Арда между яз. Студен кладенец и р. Крумовица
BG3AR500R020	р. Арда между яз. Кърджали и яз. Студен кладенец
BG3AR700R038	р. Давидковска след вливане на Глогинско дере
BG3AR900R035	р. Арда от гр. Рудозем до вливане на р. Черна
BG3AR900R045	р. Арда от р. Сивинска до гр. Рудозем
BG3MA100R013	Горно течение на р. Харманлийска до язовир Тракиец
BG3MA100R234	р. Харманлийска от вливане на р. Хасковска и р. Хасковска до устие
BG3MA200R014	р. Сазлийка от р. Овчарица до устие
BG3MA300R042	р. Мартинка
BG3MA300R050	р. Каялийка - средно течение от яз. Брягово до яз. Езерово
BG3MA300R231	р. Банска до вливане на Терез дере с. Клокотница
BG3MA350R211	р. Марица от р. Чепеларска до р. Омуровска
BG3MA400R076	р. Стряма от вливане на р.Пикла до устие
BG3MA500R103	р. Чепеларска от гр. Асеновград до устие и Крумовски колектор
BG3MA500R104	р.Чепеларска от р. Юговска до гр.Асеновград и р.Луковица
BG3MA500R118	р. Пясъчник от яз. Пясъчник до устие и ГОК-3 „Строево, Труд

BG3MA500R126	р. Първенецка от вливане на река Пепелаша до устие
BG3MA600R131	Река Вьча от язовир Кричим до гр.Кричим
BG3MA700R143	р. Марица от р.Тополница до вливане на р.Вьча и ГОК-9 и ГОК II
BG3MA700R144	Стара река от град Пещера до устие
BG3MA800R223	р. Тополница и притоци от хвостохранилище Медет до яз.Тополница
BG3MA900R184	р. Чепинска от нач. корекция до устие и р.Грохоча
BG3MA900R186	р. Чепинска от вливането на река Мътница до кантон Долене
BG3TU570R066	р. Тунджа от вливане на река Мочурица до вливане на р. Симеоновска
BG3TU700R032	р. Тунджа от яз. Жребчево до вливане на р. Асеновска
BG3TU800R063	р. Радова
BG3TU900R042	р. Тунджа след яз. Копринка до яз.Жребчево, р. Крънска

Мотиви: Според раздел 2 от Проекта на ПУРБ 2015-2021, стр. 66-69: „Оценка на натиска върху непрекъсваемостта на реката”, е записано следното:

*„Вследствие на прилагането на подход за оценка на натиска върху речната непрекъснатост, натискът върху речните участъци са определени в три степени – значим, умерен и незначителен. (...) На базата на използвания подход е оценен **натискът върху непрекъснатостта на реките в ИБР**, като са оценени 62 бр. участъци от 50 бр. реки. От тях **20 участъка са със значим натиск**, 27 бр. са с умерен натиск, 9 бр. - с незначителен натиск и за 6 бр. участъци липсват данни за извършване на оценката. Засегнати са 113 бр. водни тела категория „реки”, от тях **28 бр. повърхностни водни тела са със значим натиск**, 53 - с умерен натиск и 26 - с незначителен натиск.”*

като в приложение № 15 – „Видове хидроморфологичен натиск върху повърхностните водни тела в ИБР (таблицы)” са изброени 28 бр. ВТ, за които е налице „значителен натиск” от миграционни бариери, вкл. от абсолютни или временни прегради. Независимо от анализа, извършен от експертите от БД ИБР, който доказва, че наличието на прегради в реката сериозно застрашава преноса на седименти и миграцията на рибните популации, тези мярки не са вписани за посочените ВТ (алтернативно е вписана само една от мярките, но без конкретен срок и важаща за неясно кои водоползватели). Считаме че с добавяне на подобни изисквания, ще се създаде необходимият минимум от задължения за титулярите на разрешителни за изграждане или реконструкция на рибни проходи, което да позволи подобряване на екологичното състояние на ВТ.

Предложение № 5: „Поставяне на информационни табели на всички изградени съоръжения за водовземане от повърхностни води за производство на електрическа енергия чрез ВЕЦ, съдържащи информация за определените в разрешително титуляр, срок на действие, основни параметри на съоръжението, минимално водно количество за водното тяло, телефони за връзка с РИОСВ и Басейнова дирекция, в шестмесечен срок от датата на приемане на ПУРБ.”

Мотиви: С подобна „мека” мярка, която не изисква високи инвестиции, ще се даде възможност на различни категории граждани: туристи; природолюбители; лица, практикуващи водни спортове; представители на неправителствения сектор и др., да осъществяват регулярен базисен контрол върху изградените ВЕЦ, като например правят визуална преценка относно изпусканото екологично водно количество в реките. Също така, гражданите ще могат да сигнализират регионалните представители на

инспекциите по опазване на околната среда и басейновите дирекции, в случай че имат съмнения за неспазване на изискванията на екологичното законодателство. На мнение сме, че тази мярка ще има и превантивен ефект спрямо титулярите на разрешителни и ще създаде стимул за спазване на изискванията на издадените административни актове.

Предложение № 6: *„Извършване на процедура по оценка на въздействие върху околната среда по реда на гл. VI, раздел III от Закона за опазване на околната среда и/или на оценка за съвместимост по реда на гл. II, раздел V от Закона за биологичното разнообразие в хода на всяка процедура за изменение и/или продължаване срока на действие на разрешителни за водовземане от повърхностни води и/или за ползване на водни обекти с цел производство на електрическа енергия от ВЕЦ.“*

Мотиви:

Според действащото законодателство, регламентиращо валидността на издадените решения и преценки по ОВОС, то: *„Решение, с което е преценено да не се извършва ОВОС, губи правно действие, ако в срок 5 години от датата на издаването му не е започнало осъществяването на инвестиционното предложение, което се установява с проверка на контролните органи по околната среда.“* (чл. 93, ал. 7 ЗООС), както и *„Решението по ОВОС губи правно действие, ако в срок 5 години от датата на издаването му не е започнало осъществяването на инвестиционното предложение, което се установява с проверка от контролните органи по околната среда.“* (чл. 99, ал. 8 ЗООС).

По подобен начин в чл. 31, ал. 23, вр. ал. 7 ЗБР е записано, че *„Решението по ал. 7 губи правно действие, ако в продължение на 5 години от датата от издаването му възложителят не започне действия по осъществяването на проекта или инвестиционното предложение или по одобряване на плана или програмата.“*

От информация, с която в неправителствения сектор разполагаме, сме установили, че горепосочените норми от ЗООС и ЗБР се прилагат по превратен начин от страна на административните органи. Практиката на МОСВ отъждествява наличието на действащо разрешително за водовземане и/или ползване на воден обект като равносилно на осъществяване на инвестиционно намерение за изграждане на МВЕЦ, поради което и басейновите дирекции не изискват актуални преценки и решения по реда на ЗООС и ЗБР в хода на процедури по изменение и/или продължаване на срока, въпреки изтичането на пет години от датата на издаване на ОВОС или ОС.

От друга страна, хидроморфологичният натиск върху ВТ, вкл. чрез създаване на миграционни бариери, пресушаването на речни участъци, промяната на седиментния състав и други подобни негативни въздействия, представлява динамична величина. Изграждането на МВЕЦ по протежението на реките, съчетано с други физични модификации като изграждане на корекции на речни дъна, укрепване на речни участъци и завиряване, води до нарастване на кумулативните ефекти върху ВТ, които следва да бъдат анализирани периодично от компетентните органи, а не единствено преди осъществяване на инвестиционните предложения. До подобни изводи се стига както от екологичната оценка на ПУРБ 2010-2015, така и от практиката на Съда на европейските общности, според които разрешителни, които подлежат на периодично подновяване, следва да бъдат подлагани на подобаващата екологична оценка. В противен случай от момента на извършването на първата ОС/ОВОС до момента на продължаване на срока на действащо разрешително, може да е налице срок от 7-10 години, за който екологичното и химичното състояние на водния обект са претърпели сериозни промени.

Надяваме се, че направените предложения ще бъдат отразени по адекватен начин във финалния вариант на ПУРБ 2015-2012, за което и сдружението ще бъде надлежно уведомено.

С уважение,

.....
Георги Сербезов,
председател на Управителния съвет на СНЦ „Граждански контрол – защита на животните“

